

EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE 21/2005 rd

Riksdagens bankfullmäktiges berättelse 2004

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 2 juni 2005 riksdagens bankfullmäktiges berättelse 2004 (B 8/2005 rd) till ekonomiutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ordförande för bankfullmäktige, riksdagsledamot Olavi Ala-Nissilä
- lagstiftningsdirektör Pekka Laajanen, finansministeriet
- direktionsordförande Erkki Liikanen, Finlands Bank
- direktör Kaarlo Jännäri, Finansinspektionen
- enhetschef Heikki Alanen, Nordea Bank Finland Abp

- revisionsdirektör Markku Niinikoski, Andelsbankscentralen Anl
- riskhanteringsdirektör Petri Viertiö, Sampo Bank Abp
- forskningsprofessor, rådgivare i bankfullmäktige Jaakko Kiander.

Besök i Europeiska centralbanken

En delegation från ekonomiutskottet besökte den 20 oktober 2005 Europeiska centralbanken i Frankfurt. Delegationen samtalade där med ECB-chefen Jean-Claude Trichet, vice ordförande Lucas Papademos och direktionsmedlemmarna Otmar Issing, Gertrude Tumpel-Gugerell och José Manuel González-Páramo. Dessutom tog delegationen del av presentationer av penningpolitikens strategier, penningmarknads-, valuta- och investeringsoperationer i eurosyste- met samt aktuell information om utgivning av nya sedlar.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Ekonomiutskottet konstaterar att berättelsen är daterad den 30 mars 2005. Den meddelades ha anlänt vid plenum den 31 maj 2005 och sändes till ekonomiutskottet den 2 juni 2005.

Bankfullmäktige redogör i sin berättelse för Europeiska centralbankens penningpolitik och ekonomin i euroområdet samt Finlands ekonomi 2004. Dessutom presenteras Finlands Banks verksamhet, förvaltning och bokslut, ärenden

som bankfullmäktige behandlat samt Finansinspektionens verksamhet.

Ekonomiutskottet fäster särskild uppmärksamhet vid hushållens skuldsättning, i synnerhet ökningen av bostadslånen med de risker det medför.

Läget på finansmarknaden

I bankfullmäktiges berättelse konstateras att Finansinspektionen i sin årsberättelse bedömer att det finansiella läget i Finland var fortsatt gynn-

samt och förhållandevis stabilt 2004. Bankfullmäktige delar Finansinspektionens uppfattning men fäster uppmärksamhet vid de risker den snabbt ökande utlåningen innebär för skuldsatta personer och för ekonomin totalt sett.

Finlands Bank publicerade i oktober 2005 ett omfattande specialnummer av tidskriften Euro & talous om finansmarknadens stabilitet. I tidskriften följer Finlands Bank den internationella utvecklingen och kommer med mer detaljerade bedömningar av nuläget och framtidsutsikterna för det finansiella systemet. I tidskriften konstateras att det finansiella systemet i Finland har varit stabilt och tillförlitligt år 2005. Riskerna på kort sikt gäller balansproblem inom det internationella finansiella systemet samt frågan om eventuella negativa följder av dem kan få återverkningar i Finland. Riskerna på lång sikt hänger samman med den fortlöpande strukturuomvandlingen inom finansieringssektorn samt regleringen och övervakningen i den globaliserade miljön.

Ekonomiutskottet kan allmänt taget omfatta konstaterandet om att landets finansiella system är stabilt och trovärdigt. Samtidigt finner utskottet det angeläget att påtala de ökade riskerna i fråga om bostadslån. Finansinspektionen har utrett konkurrenssituationen och riskerna i fråga om marknaden för privatlån. Riskerna har ökat särskilt i fråga om bostadslån. En hårdnande konkurrens har lett till att man värderar säkerheter på lösare grunder än förr och att man går in för långa lånetider, numera ofta 21—30 år, och låga räntemarginaler, av vilka bl.a. det sistnämnda påverkas av att bankerna erbjuder sina produkter som paketlösningar. Enligt Finansinspektionens enkät koncentreras skuldsättningen till unga och medelålders personer. Relativt sett mest bostadsskulder förekommer bland 25—35-åringar. Enligt Finansinspektionens enkät, som täckte ca 93 procent av bostadslånemarknaden, uppgick bostadslånestocken i juni 2005 till ca 42 miljarder euro.

Ekonomiutskottet anser det viktigt att Finansinspektionen i sin övervakning i tilltagande grad har gjort finansieringsinstituten uppmärksamma på vikten av att iaktta bindande bestämmelser

när det beviljas bostads- och konsumtionslån samt vid riskhantering. Lånevillkoren ska anpassas till låneutvecklingen och besluten om lån fattas efter omsorgsfull utredning av kundens förmåga att återbetala lånet för att minimera risken för överskuldsatta hushåll. Hushållen bör också vara beredda på höjda räntor.

Tillgången på och prissättningen av banktjänster

I kreditinstitutslagen föreskrivs om kunders rätt till grundläggande banktjänster. Enligt en ny bestämmelse i lagen om Finansinspektionen ska Finansinspektionen följa och bedöma tillgången på och prissättningen av de banktjänster kreditinstituten tillhandahåller. Ekonomiutskottet uttalade i sitt betänkande EkUB 18/2004 rd att Finansinspektionen bör rapportera om hur banktjänsterna, tillgången på dem och prissättningen har utvecklats och om Finansinspektionen vidtagit åtgärder med anledning av dem.

Finansinspektionen har gett bankfullmäktige sin utredning om de grundläggande banktjänsterna. Finansinspektionen ser inte några särskilda problem med tillgången på och prissättningen av banktjänster. Inte heller i framtiden förefaller tillgången på tjänster hotad och prissättningen av grundläggande banktjänster är skälig. Också specialgrupper som inte kan anlita t.ex. banktjänster på webben erbjuds alternativ till kontorsbesök (direktdebitering, betaltjänst) till ett betydligt fördelaktigare pris än kontorsbetjäningen.

Ekonomiutskottet noterar med tillfredsställelse att Finansinspektionen rekommenderar bankerna att lägga ut priserna på sina tjänster på sina webbplatser. Man vill klargöra vilka former av tjänster som är lämpligast för kunden och om kunden eventuellt kunde bli betjänad till ett fördelaktigare pris i en annan bank eller genom en alternativ banktjänst.

Finans- och försäkringsinspektionen

På sistone har man debatterat möjligheten att koncentrera finans- och försäkringsinspektionen till samma myndighet, då bank- och försäkringsverksamhet i betydande utsträckning be-

drivs i samma finansgrupper och då flera fusioner över lands- och verksamhetsgränser har skett under de senaste åren. Ekonomiutskottet anser det relevant med en fortsatt diskussion om man genom samordning av resurser kan förenkla och effektivisera den offentliga övervakningen av bägge verksamheterna bl.a. då riskerna koncentreras. Finansmarknadens struktur kan genomgå betydande omvälvningar som följd av utvecklingen inom EU. Också det kan leda till en om-

värdering av inspektionsmyndigheternas verksamheter och deras ekonomiska grund.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår ekonomiutskottet

att betänkandet sänds till bankfullmäktige för kännedom.

Helsingfors den 14 december 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jouko Skinnari /sd
vordf. Jari Leppä /cent
medl. Arto Bryggare /sd
Sari Essayah /kd
Klaus Hellberg /sd
Esko Kiviranta /cent
Martti Korhonen /vänst
Seppo Lahtela /cent

Jere Lahti /saml
Klaus Pentti /cent
Antti Rantakangas /cent
Martin Saarikangas /saml
Sari Sarkomaa /saml
Juhani Sjöblom /saml
Oras Tynkkynen /gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Eelis Roikonen.